

ANDRZEJ A. ZIĘBA

 <https://orcid.org/0000-0003-4922-6249>

INSTYTUT ETNOLOGII I ANTROPOLOGII KULTUROWEJ
UNIwersYTET Jagielloński

**KONFERENCJA NAUKOWA ON-LINE
„AXENTOWICZ, KRAKÓW, ARMENIA”
30 LISTOPADA 2020**

Głównym celem projektu „Axentowicz, Kraków, Armenia” – przygotowanego i przeprowadzonego przez Ośrodek Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce (Polska Akademia Umiejętności) przy finansowym wsparciu Miasta Krakowa – było przypomnienie znanego malarza polskiego o korzeniach ormiańskich, Teodora Axentowicza (1859-1938), oraz pobudzenie zainteresowań badaczy jego dorobkiem artystycznym i zapleczem kulturowym. Pragnieniem organizatorów było zaprezentowanie Axentowicza jako twórcy młodopolskiego i rektora Akademii Sztuk Pięknych, ale też podkreślenie jego powiązań z kulturą ormiańską. Inicjatywa Ośrodka pozostawała także w związku z uznaniem przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej tego wybitnego artysty za patrona roku 2020. Konferencja została zaplanowana i zrealizowana 30 listopada 2020 roku, z uwagi na pandemię – w trybie zdalnym. Jej współpartnerem była Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie.

Do udziału w konferencji zaproszone zostały osoby, które już prowadziły badania naukowe na temat Axentowicza bądź realizowały wystawy mu poświęcone. Referaty przedstawili: dr Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska (Muzeum Narodowe w Krakowie), Anna Król (Muzeum Narodowe w Krakowie), dr hab. Andrzej A. Zięba (Uniwersytet Jagielloński), dr Jakub Osiecki (Polska Akademia Umiejętności), dr Michał Pilikowski (Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie), Gagik Parsamian (artysta malarz, były dyrektor Oddziału Muzeum Narodowego Armenii w Eczmiadzynie, obecnie prezes Związku Ormiańskiego

w Gdańsku). Poza tym zaprezentowany został materiał audiowizualny „Axentowicz i Kraków”, prezentujący biografię artysty z uwypukleniem wątku krakowskiego, a opracowany przez Andrzeja A. Ziębę, Marcina Banasia i Jakuba Osieckiego. Otwarcia konferencji dokonali: prof. Jan Ostrowski, prezes Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, i prof. Andrzej Bednarczyk, rektor Akademii Sztuk Pięknych.

Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska w referacie pt. „*Raumkunst* autorstwa Teodora Axentowicza” zaprezentowała nowatorstwo Axentowicza w kontekście aranżowanie wystaw własnych i zaprzyjaźnionych artystów zrzeszonych w Towarzystwie Artystów Polskich „Sztuka”. Autorka omówiła wystawy Axentowicza w St. Louis, Wiedniu i Wenecji. Michał Pilikowski w wystąpieniu pt. „Axentowicz jako rektor krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych” opisał dorobek malarza nie tylko jako rektora, wybranego, jak się okazuje, aż dwukrotnie (1910/1911 oraz 1927/1928), ale też jako wykładowcy. Anna Król przedstawiła referat pt. „Wystawy Axentowiczowskie: Erywań – Sopot – Stalowa Wola”, odnoszący się do jej własnych doświadczeń przy organizacji tych ekspozycji. Andrzej A. Zięba w referacie pt. „Ormiański rodowód Axentowiczów” ukazał losy bliższych i dalszych krewnych Teodora Axentowicza w monarchii austro-węgierskiej i cesarstwie rosyjskim, wykorzystując tradycję rodzinną i konfrontując ją z dokumentami archiwalnymi ze zbiorów kijowskich, lwowskich i wrocławskich. Jakub Osiecki zajął się zagadnieniem „Ormiańskiej tematyki w twórczości malarskiej Teodora Axentowicza”. Omówił okoliczności powstania kilku obrazów, w tym znanych, jak „Chrzest Armenii” czy portret lwowskiego arcybiskupa ormiańskokatolickiego Izaaka Mikołaja Isakowicza, jak również dzieła uważanego za zaginione, a mianowicie portretu katolika Apostolskiego Kościoła Ormiańskiego Mktricza I Chrimiana. Gagik Parsamyan w „Refleksjach o Teodorze Axentowiczu i recepcji jego twórczości w Armenii” (wystąpienie w języku ormiańskim) przybliżył m.in. kulisy organizacji wystawy poświęconej malarstwu Teodora Axentowicza i Iwana Ajwazowskiego w Sopocie. Artyści ci działali w różnych kręgach kulturowych i w różnych czasach (Ajwazowski należał do pokolenia starszego i tworzył głównie w Rosji), ale łączyło ich to, że obaj wywodzili się ze społeczności polskich Ormian. Ciekawe, że obaj sportretowali tego samego katolika, choć Ajwazowski kilka dziesiątków lat wcześniej niż Axentowicz.

Konferencja została umieszczona na platformie youtube.com na kanale Ośrodka Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce. W ciągu kilku dni została obejrzana i wysłuchana przez ponad 220 osób.

Netografia

https://www.youtube.com/watch?v=0SCdZD42o_g (Axentowicz. Kraków. Armenia. Konferencja).